

28. august 2023

NOTAT

Regionsrådet i Region Nordjyllands udtalelse vedrørende Rigsrevisionens beretning om borgerforløb fra psykiatrien til sociale botilbud

Rigsrevisionen afgav den 1. juni 2023 beretning til statsrevisorerne om borgerforløb fra psykiatrien til sociale botilbud.

I henhold til § 18, stk. 2 i lov om revision af statens regnskaber m.m., skal ministeren - her Indenrigs- og Sundhedsministeriet - afgive en redegørelse til Statsrevisorerne for de foranstaltninger og overvejelser, som beretningen giver anledning til. Af § 18, stk. 3 i lov om revision af statens regnskaber fremgår det endvidere, at ministeren indhenter udtalelse fra regionsrådene. Ministerens kommentarer til regionsrådenes udtalelser indgår som en del af den endelige ministerredogørelse til Statsrevisorerne.

Med dette notat fremsendes Regionsrådet i Region Nordjyllands udtalelse vedrørende Rigsrevisionens beretning om borgerforløb fra psykiatrien til sociale botilbud.

Om beretningen

Undersøgelsen, som handler om forløbet for et udsnit af borgere med indlæggelse i psykiatrien, som har eller efterfølgende får et ophold på et socialt botilbud, er iværksat på initiativ fra Rigsrevisionen.

Rigsrevisionen begrundes således undersøgelsen med, at der over de seneste 10 år flere gange er konstateret problemer med at give denne gruppe af borgere et sammenhængende forløb fra de indlægges i psykiatrien til de modtager en social indsats i kommunen. Problemet blev bl.a. nævnt i evalueringen af Strukturreformen i 2013, og problemet blev igen fremhævet i 2018 i regeringens samlede handlingsplan for psykiatrien frem mod 2025. I forlængelse af handlingsplanen vedtog Folketinget i 2019 en ændring af psykiatriloven. Formålet med lovændringen var at øge antallet af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner for at sikre sårbare borgere en bedre sammenhæng mellem indsatser i regioner og kommuner i forbindelse med udskrivning. Lovændringen gav regionerne en pligt til gennem disse instrumenter at tage initiativ til en koordineret indsats.

Rigsrevisionen anfører således følgende om den samlede ansvarsfordeling på området: Ifølge sundhedsloven er det et fælles ansvar for regionerne og kommunerne at sikre et sammenhængende forløb for borgere med psykiske lidelser. Det vil fx sige at sikre sammenhæng for borgere, der udskrives fra psykiatrien med et behov for social støtte. Regionernes rolle er at udarbejde udskrivningsaftaler, mens kommunernes rolle er at visitere borgerne til egnede sociale tilbud. Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ifølge serviceloven en understøttende rolle i forbindelse med kommunernes visitation.

Undersøgelsen omfatter en dataanalyse af 1.893 borgere fra de 2 største kommuner i hver region - fra Nordjylland indgår Aalborg Kommune og Hjørring Kommune i undersøgelsen. Alle borgere i undersøgelsen har haft mindst én indlæggelse med en psykiatrisk diagnose i den regionale psykiatri i perioden

2019-2021 og haft ophold på mindst et socialt botilbud. Opholdet har enten været på et midlertidigt eller længerevarende botilbud eller på et herberg, forsorgshjem eller kvindekrisecenter. Rigsrevisionen har kun adgang til de sager, hvor der er statslig refusion. Statslig refusion gives for borgere, som samlet set modtager hjælp og støtte efter serviceloven fra kommunen for over 860.000 kr. årligt (2022-priser), eller for borgere, som opholder sig på herberger og kvindekrisecentre.

Undersøgelsen omfatter dermed kun et udsnit af borgere i botilbud, da en række borgere ikke modtager serviceydelser, der samlet set overstiger beløbet, der udløser statslig refusion.

Rammen vedr. udarbejdelse af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner

Psykiatriloven har siden 1998 haft en bestemmelse om udskrivningsaftaler og koordinationsplaner møntet på en (mindre) gruppe af alvorligt sindslidende patienter, som i særlig grad har behov for aktiv opfølgning efter udskrivning fra en psykiatrisk afdeling, fordi de antages ikke selv at ville søge den nødvendige behandling eller de relevante sociale støttetilbud.

En udskrivningsaftale er en aftale mellem patienten og den psykiatriske afdeling samt andre relevante myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner mv. om de behandlingsmæssige og sociale tilbud til patienten efter udskrivning. Aftalen bygger på patientens frivillige inddragelse i sin fremtidige behandling, og den har til formål at sikre, at alle parter, herunder patienten, har kendskab til og er indforstået med, hvad der sker efter udskrivning. Samtidig sker der en koordinering af de forskellige behandlingsmæssige og sociale tilbud. I de tilfælde, hvor patienten ikke vil indgå i en aftale herom, udarbejdes i stedet en koordinationsplan med samme indhold og med de samme involverede parter.

Hvor behandlingsplanen beskriver behandlingen under indlæggelse, er udskrivningsaftalen/koordinationsplanen en beskrivelse af behandlingen efter udskrivning kombineret med en beskrivelse af andre, typisk sociale, indsatser.

Og til forskel fra epikrisen, der alene indeholder lægefaglige oplysninger og alene er målrettet den praktiserende læge, er udskrivningsaftalen/koordinationsplanen et samarbejdsredskab til brug for en bredere kreds.

Det er overlægen på den psykiatriske afdeling, der har ansvaret for, at der indgås udskrivningsaftaler eller udarbejdes koordinationsplaner.

I psykiatriloven er det fastsat, at der skal udarbejdes udskrivningsaftale/koordinationsplan for patienter, der som følge af nedsat psykisk funktionsevne modtager støtte i henhold til servicelovens afsnit V (dette afsnit i serviceloven omhandler en lang række forskelligartede sociale støttetilbud som fx aflastning, rengøring, bistøtte, botilbud, aktivitets- og samværstilbud, misbrugsbehandling mv.). Dette gælder uanset om patienten skal modtage ambulant opfølgning i Psykiatrien. For så vidt angår patienter, der ikke modtager social støtte i henhold til serviceloven, gælder fortsat, at overlægen skal vurdere, om der er behov for en udskrivningsaftale/koordinationsplan.

Det bemærkes, at hvor der for de borgere, som indgår i Rigsrevisionens undersøgelse, skal udarbejdes en udskrivningsaftale eller koordinationsplan, så gælder dette altså ikke alle patienter, som udskrives efter indlæggelse fra psykiatrisk sengeafsnit.

Med henblik på at understøtte implementeringen af ovennævnte bestemmelser, har Psykiatrien i Region Nordjylland udarbejdet en instruks om [Procedure for udarbejdelse af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner \(rn.dk\)](#).

Beretningens konklusioner

Rigsrevisionens beretning formidler denne overordnede konklusion: Det er Rigsrevisionens vurdering, at myndighedernes indsats for at sikre et sammenhængende forløb for borgere med indlæggelser i psykiatrien og efterfølgende ophold i sociale botilbud samlet set har været meget utilfredsstillende. Den undersøgte gruppe af borgere med psykiske lidelser får i mange tilfælde ikke den lovpligtige koordinerede indsats mellem region og kommune. Det kan medføre, at denne gruppe borgere ikke modtager de kommunale tilbud, som de har krav på ifølge serviceloven.

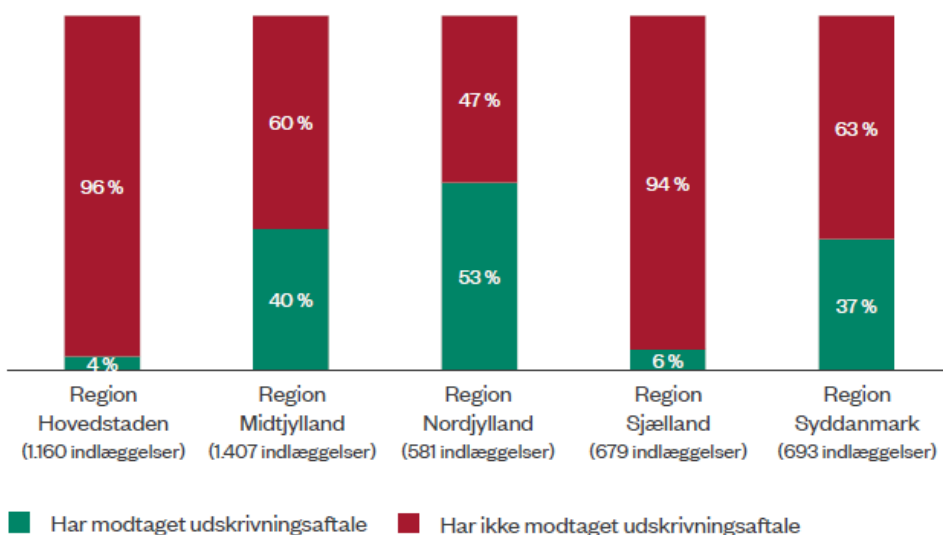
I undersøgelsen besvarer Rigsrevisionen herunder følgende tre spørgsmål:

1. Har regionerne udarbejdet de lovpligtige udskrivningsaftaler for borgere med psykiske lidelser?
2. Har kommunerne visiteret borgere med psykiske lidelser til botilbud, som er godkendt til at håndtere borgerens behov?
3. Har Social-, Bolig- og Ældreministeriet understøttet den kommunale visitation af borgere med psykiske lidelser?

Vedrørende undersøgelsesspørgsmål 1 konkluderer Rigsrevisionen, at regionerne i mange tilfælde ikke har overholdt psykiatrilovens krav om at udarbejde udskrivningsaftaler eller koordinationsplaner, som skal sikre et sammenhængende forløb for borgerne. Det finder Rigsrevisionen meget utilfredsstillende. Rigsrevisionens analyse af 4.483 indlæggelser viser på nationalt niveau, at borgerne i 73 % af tilfældene bliver udskrevet fra indlæggelse uden den lovpligtige udskrivningsaftale.

Bag de nationale tal ligger dog stor regional variation, og trods en utilfredsstillende opfyldelsesgrad i Region Nordjylland, har Nordjylland dog en markant højere opfyldelsesgrad i forhold til de øvrige regioner.

Figur 5
Andelen af indlæggelsesforløb, hvor borgeren har modtaget den lovpligtige udskrivningsaftale, fordelt på region

Note: Figuren er baseret på 4.482 indlæggelsesforløb med krav om udskrivningsaftale fordelt på 1.224 borgere i perioden 3. kvartal 2019 - 4. kvartal 2021. Kravet om en udskrivningsaftale er defineret ud fra, om borgeren modtog en indsats efter servicelovens afsnit 5 op til eller under indlæggelsen. Figuren omfatter således ikke de indlæggelsesforløb, hvor lægen vurderer, at patienten ikke selv vil søge den behandling eller de sociale tilbud, der er nødvendige for vedkommendes helbred, fordi dette ikke registreres systematisk. En indlæggelse er angivet med ukendt region og indgår derfor ikke i figuren.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af data fra Landspatientregisteret, de 10 kommuner og Register over Tvang i Psykiatrien.

Figur 5 fra Rigsrevisionens beretning om borgerforløb fra psykiatrien til sociale botilbud

Beretningen konkluderer herefter, at for så vidt angår de hjemløse borgere, som indgår i undersøgelsen, så er der kun i 19 % af tilfældene udarbejdet en udskrivningsaftale eller koordinationsplan.

Rigsrevisionens gennemgang af 90 tilfældigt udvalgte sager viser endvidere, at i de 19 tilfælde heraf, hvor der var udarbejdet en udskrivningsaftale eller koordinationsplan, levede ingen af aftalerne/planerne op til indholdskravene i vejledningen til psykiatriloven. Der manglede fx oplysninger om den fremtidige behandling og om, hvem der havde ansvaret for at revurdere aftalen. Det fremgår ikke af Rigsrevisionens beretning, om der er regionale forskelle i forhold til de fundne indholdsmæssige mangler i.

Regionsrådets udtalelse

Region Nordjylland finder Rigsrevisionens beretning meget relevant. Psykiatriens samarbejde med aktører i kommuner er højt prioriteret som led i samarbejdet i patientens team med henblik på at sikre effektive patientforløb med patienten i centrum.

Psykiatrien i Region Nordjylland arbejder såvel i de etablerede samarbejdsfora under sundhedsaftalen som i de enkelte patientforløb målrettet på at skabe en bedre sammenhæng mellem den psykiatriske behandling og den efterfølgende kommunale opgavevaretagelse.

Region Nordjylland anerkender beretningens kritik af bl.a. regionernes indsats i forhold til ikke i fornødent omfang at sikre udarbejdelse af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner, ligesom konklusionen om utilfredsstillende indholdskvalitet også tages alvorligt.

Selvom resultaterne i beretningen bekræfter, at Psykiatrien i Region Nordjylland på baggrund af en prioriteret indsats på området har haft en positiv udvikling i forhold til de øvrige regioner, anerkendes det, at praksis ikke tilfredsstillende, og at der er behov for forbedring med forventning om snarlig målopfyldelse.

Psykiatrien i Region Nordjylland vil på foranledning af Rigsrevisionens beretning derfor nu igangsætte følgende initiativer:

- Der er i Psykiatrien sat ledelsesmæssigt fokus på at sikre, at der udarbejdes udskrivningsaftaler og koordinationsplaner i de tilfælde, hvor disse er enten pligtige eller relevante. Psykiatrien vil prioritere ressourcer til området, ligesom der implementeres nye retningslinjer med fokus på opgavebeskrivelse og effektive arbejdsgange. Ledelsesansvaret for denne udviklingsproces er flyttet fra ledende socialrådgiver til cheflægerne.
- Psykiatrien vil på den baggrund fremover monitorere udviklingen i antallet af indgåede udskrivningsaftaler og koordinationsplaner. Monitoreringen vil både ske individuelt i forhold til den enkelte socialrådgiver og aggregeret i Tværgående Udvidet Psykiatrilidelse - Psykiatriens virksomhedsledelse - med henblik på at sikre, at den ønskede positive udvikling finder sted.
- Psykiatriens opfølgning vil fokusere på opfyldelse af psykiatrilovens bestemmelser i forhold til alle patienter, som i henhold til psykiatrilovens bestemmelser skal have en udskrivningsaftale eller koordinationsplan, og ikke kun den delpopulation, som Rigsrevisionen har undersøgt.
- Psykiatri- og Socialudvalget i Region Nordjylland vil overvåge, at den påkrævede forbedring finder sted.